

УДК 82.09:821.161.2Слабошпицький:929

МОДУС ХУДОЖНІХ БІОГРАФІЙ М. СЛАБОШПИЦЬКОГО

Анна Євгеніївна Черниш

anna240788@ukr.net

Аспірантка

Кафедра української літератури

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Вул. Роменська, 87, 40002, м. Суми, Україна

Анотація. Розглядається художня біографія як особливий метажанровий різновид. На прикладі романів-біографій М. Слабошпицького „Марія Башкирцева (Життя за гороскопом)”, „Тодось Осьмачка (Поет із пекла)”, „Никифор Дровняк”, „Автопортрет художника в зрілості” аналізуються психологічні засновки творів, а також досліджується специфіка жанрових контамінацій у романах-колажах українського письменника.

Ключові слова: колажність, потік свідомості, психопроза, роман-біографія, формально-стилістичний зсув, М. Слабошпицький.

Серед когорти українських біографів на особливу увагу заслуговує творчість М. Слабошпицького. Як і більшість його сучасників, цей митець подолав непростий шлях пошуку та становлення творчої манери. Наприкінці ХХ століття літературні критики (В. Ф. Баранов, П. А. Загребельний та ін.) уже впевнено говорили про М. Слабошпицького як про одного з найсильніших біографів свого часу. Творчий шлях М. Слабошпицького позначений специфікою покоління, яке у своєму творчому становленні поборювало прояви й відголоси „імперсько-комуністської епохи”: „Це покоління несе в собі минулу симптоматику шістдесятництва і сімдесятництва, загалом – порубіжний синдром, адже воно онтогенетично сформувалося у 60–70-ті, вперше виявилось у 80-ті, перебудовувало себе в 90-х, а на початку ХХІ ст. почало робити підсумки” [2, с. 396], – стверджує Н. В. Зборовська. Думка дослідниці якнайкраще характеризує творче зростання М. Слабошпицького. Адже на початку 70-х років письменник пробував себе як літературний критик та письменник-початківець, виробляючи свій стиль. Зрештою, творчі засади трансформувалися у біографічну прозу.

Мета статті зумовлена потребою досягнути спосіб художнього укладання та шляхи художньої інтерпретації моделей біографій українських письменників та художників, основні характеристики біографічної прози М. Слабошпицького. Реалізація поставленої мети вимагає виконання таких завдань: 1) охарактеризувати художню біографію як наджанровий, або метажанровий, різновид белетристики; 2) обґрунтувати психологічні засновки біографічної прози М. Слабошпицького; 3) дослідити специфікування колажного прийому у структурі романів-біографій українського письменника. Художні біографії М. Слабошпицького досі не були у центрі спеціальних літературознавчих студій. Відсутність ґрунтовних досліджень особливостей біографічної прози українського письменника зумовлює актуальність пропонованої розвідки.

На початку ХХІ ст. актуалізується „синдром масового інформаційного голоду” (О. Р. Андріяшик), задовольнити який почасти спроможні документальні та художньо-біографічні твори. Біографічний роман із-поміж інших жанрових різновидів художньої літератури набуває дедалі ширшої популярності в останні десятиліття історії літератури, підпорядковуючись основним засадам – викликати естетичне задоволення, сприяти інтелектуальному збагаченню, заповнювати лакуни в історії мистецтва та науки тощо. Тому в основу роману-біографії (в тому числі і його різновидів – автобіографічного, психобіографічного, історико-біографічного тощо) закладена авторська гіпотеза-модель життя героя-прототипу, трансформована ідіомисленням письменника з огляду на специфіку художнього бачення й освоєння долі визначної особистості, художню перспективу олітературнення документальної основи та потребу-настанову-мотивацію в оприлюдненні авторських інтенцій. Звідси, очевидно, на сучасному етапі особливий інтерес викликають художні біографії з глибинним підтекстом, що тяжіють до психологізації, в яких наявні елементи інтелектуального та філософського первнів, рясніють глибокою метафоризацією, відзначаються асоціативністю й рефлексійністю.

У художній біографії основою є біографія митця у контексті історичної епохи, навколо якої розгортається сюжетність твору із залученням епістолярію, щоденників, мемуарів, документів, протоколів, газетних та журнальних публікацій, публічних виступів тощо. Поряд із художньою біографією О. А. Галич виокремлює також мемуаристику та художню публіцистику як напрями документального письма. Однак у структурі художньої біографії мемуари, автобіографії, автокоментарі, публіцистика є вузловими

елементами, що воєдино зчеплюють сюжетну колізію твору. Відповідно художня біографія – це наджанровий, або метажанровий, різновид, що здатний акумулювати в собі здобутки потоків документального письма. Біографічна проза чи не найяскравіше у сучасній літературі відображає ті внутрішні трансформаційні процеси, що ведуть до змін та оновлення твору на жанрово-стильовому рівні, апробуючи концепцію „амальгамного сплаву” твору (І. В. Лімборський) чи „стильового синкретизму” (Т. В. Бовсунівська), що якнайповніше відображає тенденцію до новаторства, експериментів із формою та змістом.

Цілком імовірно, що біографічна література є реакцією на зтяжний духовний стрес як результат тяглою історичного мовчання, вибіркості, ідеологічної заангажованості, у якому перебувала радянська література. Внаслідок цього не одне покоління (сімдесятники, вісімдесятники, почасти дев’яностики) виробило своєрідну поколінневу самосвідомість (Л. М. Демська-Будзуляк) і бажання творчої самореалізації, що, зрештою, завершилося літературними проривами, вибухами – біографічною прозою, психографією, філософськими медитаціями тощо.

М. Слабошпицький у жанрі художньої біографії вдало дебютував романом „Марія Башкирцева” (1984). Пізніше в його доробку з’явилися твори, присвячені поетові-емігранту Т. Осьмачці, художникові наївного мистецтва Н. Дровняку, громадському діячеві-меценату П. Яцику, молодому поетові-футуристу О. Влизьку, неперевершеному майстру художньої імпресії М. Коцюбинському та ін. Отже, М. Слабошпицького приваблюють яскраві неординарні особистості, почасти дещо „дивакуваті”, з відчуттям дискордичної екзистенції, але духовно багаті, з глибоким, часто суперечливим світом внутрішніх переживань. У своїх біографічних романах письменник аналізує призначення української інтелігенції, розкриває духовну наповненість талановитих митців, з’ясовує роль особистості в історії української та світової культури. Автор відшуковує найцікавіші моменти з життя митців і крізь призму життєвих ситуацій намагається розкрити умови становлення й духовного „розгортання” героїв.

На сьогодні досить актуальними серед масиву художньої біографії в Україні є художня психографія та її відгалуження – автопсихографія (численні есе, авторефлексії, мемуаристика на грані зі сповіддю). Розвиток біографічного психописьма засвідчує переломний момент у літературі, перехід від традицій до новаторства. Художня психографія розглядає митця не просто як об’єкт і водночас

предмет дослідження, а як носія фундаментальних психологічних первнів – починаючи від генотипу особи, його спадковості, антропологічних, психосоматичних властивостей, соціалізації до емотивної сфери з урахуванням психотипу, темпераменту, творчих нахилів тощо. Не випадково у зав'язках біографічних творів М. Слабошпицького – „Марія Башкирцева (Життя за гороскопом)” та „Тодось Осьмачка (Поет із пекла)” – художньо представлене родинне коріння митців, відстежено їхній генофонд, пояснено нахил до успадкування характеру, вдачі, людських якостей, зразків поведінки тощо. Дещо іншим підходом в осмисленні мистецької особистості відзначаються романи-колажі „Никифор Дровняк” та „Автопортрет художника в зрілості”, що пояснюється специфікою оприявлення художнього матеріалу, підпорядкованого прийому колажності та контрастного сюжетного монтажу, що полягає у чергуванні подій і зміні психічних станів героя. Перед психобіографом стоїть непросте завдання – розкрити психіку митця з урахуванням особливостей його творчості. Так, скажімо, психоаура роману-біографії „Тодось Осьмачка (Поет із пекла)” відзначається важкістю, страхом, загнаністю, надломленістю, гнітючістю, що є наслідком відповідної психопоетики творчості Т. Осьмачки у його нечисленних поезіях та повістях. Біографічний роман-есе „Марія Башкирцева (Життя за гороскопом)” має свої сталі психоенергетичні потоки, в основному сформовані за рахунок непростого психотипу головної героїні. На відміну від роману-біографії „Тодось Осьмачка (Поет із пекла)”, твір відзначається кольоровою гамою: від темних барв на полотнах художниці як відображення її печалі, неминучості близького кінця, страху до яскраво світлих, білих у моменти творчого осяяння, інсайтів, фізичного полегшення тощо. Безумовно, подібні біографії з потужною психологічною базою є наслідком ретельного психоаналізу, занурення у духовний світ героя.

Різновекторність постмодерного художнього дискурсу визначається тенденцією до змішування, колажування, гібридизації, пастишу на проблемно-тематичному, сюжетному, жанрово-стильовому, оповідному, стилістично-поетикальному та інших рівнях. Оригінальні прийоми художнього викладу матеріалу знаходять вияв і в романах-колажах М. Слабошпицького „Никифор Дровняк” та „Автопортрет художника в зрілості”, позаяк у них більшою мірою спостерігається формально-стилістичні зсуви, відхилення від класичної художньої біографії. Аналізовані романи –

це своєрідні жанрові контамінації за рахунок художнього плетива подій, об'єднаних стрижневою розповіддю-концепцією.

Своєрідна матриця романів-колажів М. Слабошпицького витворена шляхом синкретизму та синестезії. „У добу, коли постмодерна естетична свідомість безтрепетно руйнує кордони не лише між жанрами та родами, а й між видами мистецтва, на часі для гуманітарних студій постало дослідження феномену інтермедіальності, тобто „запозичення” різними мистецтвами одне в одного характерних зображувально-виражальних засобів та їхнє функціонування у принципово іншій художній системі” [1, с. 170], – стверджує Н. О. Висоцька. Думка дослідниці корелює із принципами текстотворення специфічного жанрового різновиду белетристики – біографічного роману-колажу, де техніка поєднання зовнішніх формальних виразників (експерименти з формою, комбінації з художнім моделюванням факту та вигадки, непослідовність композиційної будови) з внутрішньотекстовірними (оповідна манера, система образів, психологічна основа, взаємопроникнення елементів різних семіотичних систем) детермінується специфікою фрагментизації, монтажування оповіді, кадризацією подій, характерною для кіномистецтва. Тобто жанрова унікальність роману-колажу визначається стилізацією під кінематографічне мистецтво. Композиційний уклад та особливості поетики твору також підпорядковані монтажному прийому зображення художньої дійсності.

Колажність роману „Автопортрет художника в зрілості” проявляється на кількох рівнях. Формально твір підпорядкований монтажному прийому організації дійсності за рахунок фрагментарності, розірваності, дисперсійності оповіді, переходів між розділами роману. На сюжетно-змістовій колажній специфіці відбивається змішування та взаємопроникнення різних мистецьких форм, синтез елементів різних семіотичних систем: М. Слабошпицький прагне перекласти мовою художнього твору малярський доробок Рафаеля Багаутдінова з урахуванням аналізу полотен, проникненням у психологію творчості майстра, відчитування внутрішньодушевених мотивів, уподобань, настанов, потреб, творчих інсайтів – фрагментів психології героя. Власне психологічна колажність роману досягається нашаровуванням кінокадрів із різних сфер життєдіяльності людини. Наприклад: „Вони з надією дивилися вперед, чи не вирине з обрію село, де жалісливі тітки тицятимуть їм у жадібні руки печену картоплю, варені кукурудзяні качани, яблука, груші, сливи, а якщо пощастить,

то й окраєць хліба. Все це швидко зникало в їхніх бездонних животах – голод був більшим за них, за всі можливі уявлення про нього. Можливо, тільки страх був більшим за голод. Бо коли майже над їхніми головами з ревом проносилися літаки (вони добре бачили німецьких пілотів у чорних окулярах), вони падали в придорожній полин і намагалися заритися у глинкувату землю. Подряпані долоні, поламані нігті і знову страх, бо літаки ще не встигнувши зникнути в небі, поверталися знову” [6, с. 58]. Різкі переходи між кадрами – їжею, відчуттям голоду, страху, вторгненням літаків, фізичними болями – типовий прийом для колажу.

Представлена у романі модель біографії художника зовні розпадається на окремі фрагменти за рахунок розсіяності подієвої фабули, хронотопних зсувів, підпорядкованим особливостям жанрового різновиду. Блоки, частини роману безпосередньо стосуються долі митця і становлять сегменти біографічного поля героя. Художня біографія про Рафаеля Багаутдінова – це логічна, упорядкована система-колаж, де кожен елемент займає визначене місце і відповідає за подію у житті героя. Документальну основу твору формують переважно спогади у вигляді автобіографічних вставок, рефлексій героя, що розбавлені поезіями, цитатами, алюзіями тощо, майстерно підібраними автором роману. Рафаель Багаутдінов – цілком самодостатній, самобутній літературний образ, як, зрештою, й Марія Башкирцева, Тодось Осьмачка, Никифор Дровняк.

Специфіка колажування роману М. Слабошпицького „Никифор Дровняк” дещо умовно спрощена. Більшою мірою проявлена на формальному та стилістичному рівнях. Скажімо, у творі чітко визначене коло персонажів-коментаторів, чий розповіді в довільній послідовності й організують сюжетну монтажність, виражають авторську концептуальність та ідейність оповіді, адже „у термінологічному значенні колаж пояснює тип „нашаровування”, „напластовування” ідей та образів у літературно-художньому полі того чи того твору” [4, с. 52], – пояснює Н. В. Овчаренко. Роман-колаж М. Слабошпицького, присвячений долі художника наївного мистецтва Никифорові Дровняку, характеризується вищим ступенем психологізації, ніж роман про Рафаеля Багаутдінова, оскільки письменник активно користується прийомом авторської здогадки, вигадки, домислу, інтуїції через недостатність доказово-документальної бази. Екзистенція образу Никифора Дровняка значно складніша та глибша, проявлена внаслідок авторського моделювання внутрішнього стану душі головного героя.

Цілком правомірно трактувати художню біографію з елементами психоаналізу як інтелектуальну прозу. Письменник-біограф не лише зосереджує увагу на одному героєві-прототипові, а й закодує авторську морально-етичну, морально-філософську, антропо-психо-філософську та ін. концепції, що, безумовно, відбивається на жанровому, стильовому, ідейному, оповідному рівнях художнього твору. Ю. Б. Борев наводить низку базових характеристик інтелектуальної прози, що по-особливому формально та стилістично її організовують – тяжіння до умовності, параболічність мислення, експериментальність обставин, логізовані характери, художній доказ ідеї, концептуальність, використання прийому потоку свідомості, особливий часопросторовий континуум тощо (цит. за: [5, с. 75]).

Головні герої біографічних романів М. Слабошпицького „Марія Башкирцева (Життя за гороскопом)”, „Тодось Осьмачка (Поет із пекла)”, „Автопортрет художника в зрілості”, „Веньямін літературної сім’ї”, „Що записано в книгу життя (Михайло Коцюбинський та інші)” художньо змодельовані як інтелігенти, представники богеми, носії філософської концепції. Вони – центровий вузол, ідейний зародок твору, навколо якого зорганізована система героїв, сюжет, часопросторовий континуум, ідейний смисл тощо.

Своєрідність трансформації елементів потоку свідомості також сприяє інтелектуалізації біографічного письма М. Слабошпицького. У романі-біографії „Тодось Осьмачка (Поет із пекла)”, наприклад, ірраціональна, важко збагненна поведінка головного героя вимагає художнього осмислення відповідних психостанів – загубленості в часі й просторі, самозациклення, самозаглиблення, інсайти тощо. У Марії Башкирцевої – героїні роману „Марія Башкирцева (Життя за гороскопом)” – нав’язлива манія геніальності як наслідок боротьби свідомості з підсвідомим та інстинктами викликає напади страху, втілені у потоці негативних асоціацій, сновидінь, провокує відчуття втрати дійсності, самозаглиблення, саморефлексії на межі із самокритикою тощо. У головного героя роману-колажу „Никифор Дровняк” суцільний потік думок як результат внутрішнього голосу художника, фрагментарно розсіяного у творі, відповідає за особливу екзистенційну ауру роману. Михайлові Коцюбинському – героєві роману „Що записано в книгу життя” – притаманне сильне психічне напруження, викликане буденними клопотами та життєвими ситуаціями, що провокують письменника на втечу у творчість. Марудна канцелярська робота та сімейна дисгармонія виходять

назовні суцільним щільним потоком думок, терзань і вагань. Художній прийом потоку свідомості сприяє залученню до кодування сюжетної колізії твору, спонукає до вироблення власного підходу до трактування художніх елементів як частин тексту-ребусу.

Таким чином, поєднання особливостей психографії та інтелектуального письма генерує особливу психоенергетику творів М. Слабошпицького, формує філософсько-інтелектуальний шарм його прози. Аналізуючи біографічні романи М. Слабошпицького, цілком справедливо кваліфікувати їх як біографічне психоінтелектуальне прозописьмо. Поціновуючи творчість І. Корсака, М. Слабошпицький зауважує: „Звичайно ж, в ідеалі біографічний роман, як і історичний (а подеколи важко сказати, де закінчується той і починається той, вони здебільшого переростають один у другий), – інтелектуальний роман. Бо ж, окрім змалювання реалій епохи, життєвих одіссей героїв він має дати й інтелектуальний клімат описуваної епохи, визначальні імперативи, які впливали на життя героїв” [7, с. 5]. Ця засадничо важлива думка є ключем до потрактування творів М. Слабошпицького. Письменник, найімовірніше, свідомо інтелектуалізує художню оповідь у своїй біографічній прозі, оскільки наявність концептуального героя, аристократизм-інтелігентність героїв, вкраплення елементів потоку свідомості, експерименти з хронотопом, специфікування нарації, гранульованість/фрагментарність розгортання сюжетних колізій, осмислення психопатичних настроїв героїв, екзистенційних, подеколи межових, станів, наявність інтертекстуальних конструкцій відкрито демонструють філософсько-інтелектуальну спрямованість художніх біографій, підвищуючи емоційно-естетичний поріг його художніх творів.

Варто зауважити, що біографічні твори з інтелектуальними засновками розраховані на підготовлену читацьку аудиторію. Як правило, осягнути їх глибинний зміст здатний виключно непересічний читач. Віднайти змістові текстуальні перетини й коди у художніх біографічних творах спроможний підготований, ерудований, поінформований реципієнт. З цього приводу М. О. Зубрицька зазначає: „Згідно з концепцією С. Фіша, „поінформований читач” – це той, хто „компетентно” володіє мовою, за допомогою якої створений текст, і водночас повністю володіє семантичними знаннями. Це читач, що добре ознайомлений з літературними традиціями і природно сприймає літературно-теоретичний дискурс як ланцюгову реакцію мінливих теоретичних переконань та їхніх практичних втілень” [3, с. 227]. Таким чином,

реципієнт художньої біографії має бути компетентним в офіційній біографії митця, щоб адекватно, осмислено підійти до потрактування художньої моделі у біографічному творі, а також „поріднитися” з автором твору так, як злився воєдино письменник із героєм, щоб максимально наблизитися до рівня „ідеального читача” (за У. Еко) з метою якнайтіснішого порозуміння з персонажем твору.

Отже, щоб художня біографія набула статусу „читабельної літератури”, вона має потрапити до рук вибагливої інтелектуальної публіки, адже ці твори різняться від зразків класичної літератури, яка відзначається гармонією, цілісністю, прозорістю, як правило, однозначністю потрактування. Сучасна біографічна проза більшою мірою підпорядковується принципам постмодерністичної літератури, де, як зауважувала М. О. Зубрицька, переважає „фрагментарність, монтажність та розмитість значень, що й призвело до тісного переплітання різних стилів і жанрів” [3, с. 265]. Відтак думка дослідниці умотивовує різноманітність функціонування творів художньої біографії та безперервну появу нових жанрових текстотворень.

Художні біографії М. Слабошпицького – це психоінтелектуальне біографічне письмо, витворене за законами художньої літератури з активним залученням прийомів домислу, вимислу, здогадки, інтуїції, з опорою на документальний матеріал (листи, щоденники, мемуари, сповіді тощо). Відтак біографічна творчість нашого сучасника займає почесну нішу в українській белетристиці, серед низки оригінальних видо-жанрових новотворів як альтернативних зразків творчовиявлення письменників „перехідної доби”.

1. *Висоцька Н. О.* Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму / Н. О. Висоцька. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2010. – 456 с.
2. *Зборовська Н. В.* Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури : монографія / Н. В. Зборовська. – К. : Академвидав, 2006. – 504 с.
3. *Зубрицька М. О.* Ното legens: читання як соціокультурний феномен / М. О. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
4. *Овчаренко Н. Ф.* Синкретизм художніх систем (на матеріалі канадської прози) / Н. Ф. Овчаренко // Слово і Час. – 2011. – № 7. – С. 50–62.
5. *Сидницька Н. В.* Характерні ознаки інтелектуальної прози / Н. В. Сидницька // Слово і Час. – 2003. – № 11. – С. 75–80.
6. *Слабошпицький М. Ф.* Автопортрет художника в зрілості / М. Ф. Слабошпицький. – К. : Ярославів Вал, 2008. – 288 с.
7. *Слабошпицький М. Ф.* Іван Корсак / М. Ф. Слабошпицький // Літературна Україна. – 2010. – 25 листопада. – С. 5.

МОДУС ХУДОЖЕСТВЕННЫХ БИОГРАФИЙ М. СЛАБОШПИЦКОГО

Анна Евгеньевна Черныш

anna240788@ukr.net

Аспирантка

Кафедра украинской литературы

Сумский государственный университет имени А. С. Макаренко

Ул. Роменская, 87, 40002, г. Сумы, Украина

Аннотация. Рассматривается художественная биография как особенная метажанровая разновидность. На примере романов-биографий М. Слабошпицкого „Мария Башкирцева (Жизнь за гороскопом)”, „Тодось Осьмачка (Поэт из ада)”, „Никифор Дровняк”, „Автопортрет художника в зрелости” проанализирована психологическая основа произведений, исследована специфика жанровых контаминаций в романах-коллажах украинского писателя.

Ключевые слова: коллажность, поток сознания, психопроза, роман-биография, формально-стилистический сдвиг, М. Слабошпицкий.

MODUS OF ARTISTIC BIOGRAPHIES BY M. SLABOSHPYTSKIY

Anna Chernysh

anna240788@ukr.net

Department of Ukrainian Literature

Sumy State Pedagogical University after A. S. Makarenko

Romens'ka street, 87, 40002, Sumy, Ukraine

Abstract. Artistic biography as special metagenre variety is examined in the article. In basis of biographic work is a hypothesis-model of life of hero-prototype. Writer-biographer, as a rule, in biographic works uses actively by diaries, memoirs, documents, protocols, newspaper and magazine publications, public appearances, that is instrumental in working out in detail of appearance of historical epoch and appearance of artist, and also tripping of with a plot canvas of works.

On the example of novels-biographies of M. Slaboshpickiy “Maria Bashkirceva (Life Is After a Horoscope)”, “Todos' Os'machka (Poet From Hell)”, “Nikifor Drovnyak”, “Self-portrait of Artist In Maturity” there is analysed psychological basis of works, and also the specific of genre of contaminations in the novels of the Ukrainian writer. For example, biographic novel-essay “Maria Bashkirceva (Life Is After a Horoscope)” and novel-biography “Poet From Hell (Todos' Os'machka)” are examined from positions of psychological prose, in which intelligent fundamental psychological bars appearance of protagonists: a genotype, heredity, psychosomatic properties of artists, is artistically analysed, their temperament and others like that. Psychological basis of other biographic novels of M. Slaboshpickiy “Nikifor Drovnyakl” and “Self-portrait of Artist In Maturity” is artistically designed due to the reception of collage and contrasting with a plot

editing which consists in the duty of events and psychical state of protagonists transition. The specific of text biographic roman-collage in which external and underlying structure formal express (experiments with a form, combinations with the artistic design of fact and device, inconsistency of composition structure, narrative manner, system of appearances, psychological basis, interpenetration of elements of the different semiotics systems) certify stylistic changes in text creation will be realized by such method, that mainly is determined the specific of collage, editing, shot off screen technique.

Key words: collage method, stream of consciousness, psychological prose, novel-biography, changes in the form and style of the novels, M. Slaboshpytskiy.

References

1. Vysots'ka N. O. *Yednist' mnozhynnoho. Amerykans'ka literatura kintsya XX – pochatku XXI stolit' u konteksti kul'turnoho plyuralizmu* [Unity Plural. American Literature of End XX – to Beginning of XXI Ages In the Context of Cultural Pluralism]. Kyiv, 2010, 456 p. (in Ukrainian).
2. Zborovs'ka N. V. *Kod ukrayins'koyi literatury: Proekt psykhoistoriyi novitn'oyi ukrayins'koyi literatury* [Code of Ukrainian Literature: Project of Psikhoistorii of the New Ukrainian Literature]. Kyiv, 2006, 504 p. (in Ukrainian).
3. Zubryts'ka M. O. *Homo legens: chytannya yak sotsiokul'turnyy fenomen* [Homo of Legens: Reading as Social and Cultural Phenomenon]. Lviv, 2004, 352 p. (in Ukrainian).
4. Ovcharenko N. F. Synkretyzm khudozhnikh system (na materialy kanads'koyi prozy) [Syncretism of the Artistic Systems (On Material of Canadian Prose)]. *Slovo i Chas*, 2011, no. 7, pp. 50–62. (in Ukrainian).
5. Synyts'ka N. V. Kharakterni oznaky intelektual'noyi prozy [Characteristic Signs of Intellectual Prose]. *Slovo i Chas*, 2003, no. 11, pp. 75–80. (in Ukrainian).
6. Slaboshpyts'kyi M. F. *Avtoportret khudozhnyka v zrilosti* [A Self-portrait of Artist Is In Maturity]. Kyiv, 2008, 288 p. (in Ukrainian).
7. Slaboshpyts'kyi M. F. Ivan Korsak [Ivan Korsak]. *Literaturna Ukrayina*, 2010, 25 november, p. 5. (in Ukrainian).

Suggested citation

Chernysh A. Modus khudozhnikh biohrafii M. Slaboshpyts'koho [Modus of Artistic Biographies by M. Slaboshpytskiy]. *Pytannia literaturoznavstva*, 2013, no. 87, pp. 393–403. (in Ukrainian).

Стаття прийнята до друку 22.02.2013 р.